

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Факультет права та міжнародних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 4 від 29.01.18 р.

Голова Приймальної комісії

В.О. Огнев'юк

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність: 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
Освітні програми: 291.00.021 «Суспільні комунікації»
291.00.02 «Регіональні студії»
Освітній рівень: другий (магістерський)
На базі: Освітнього рівня першого (бакалаврського),
здобутого за іншою спеціальністю

ПОГОДЖЕНО

Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

О.Б. Жильцов

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародних
відносин та міжнародного права
Протокол від 10 січня 2018 р. № 6

І.В. Жалоба

КИЇВ – 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступне випробування призначене для перевірки теоретичних і практичних знань, необхідних для навчання за освітнім рівнем другим (магістерським) зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» на основі ОР бакалавра, здобутого за іншою спеціальністю та відповідає державним стандартам підготовки фахівців.

Мета вступного випробування для здобуття освітнього рівня «магістр» – з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок вступників, які здобули освіту за освітнім рівнем першим бакалаврським з іншої спеціальності.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на перший курс освітнього рівня магістра спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», на основі освітнього рівня першого бакалаврського, здобутого за іншою спеціальністю.

Вступне випробування має форму індивідуального усного екзаменування членами екзаменаційної комісії із вступником.

Форма проведення вступного випробування – усна. Білет містить три питання із переліку основних тем програми.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

№	Оцінка	Критерії
1	Склав	Ставиться вступникові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбаченні програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; при виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.
2	Не склав	Ставиться вступникові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

ПРОГРАМА

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

Міждержавні відносини в давнину. Міждержавні відносини в добу Середньовіччя. Вестфальська система міжнародних відносин. Віденська система міжнародних відносин. Версальська та Вашингтонська система міжнародних відносин. Міжнародні відносини в період Другої світової війни. Формування Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин. Міжнародні відносини у 50-70-х рр. XX ст. Міжнародні відносини у 80-х рр. XX - на початку XXI ст.

Теорія міжнародних відносин як наука. Міжнародні відносини як суспільно-історичний феномен. Суб'єкти міжнародних відносин. Процес детермінації зовнішньополітичної поведінки суб'єктів міжнародних відносин. Механізм прийняття зовнішньополітичного рішення. Поняття сили в міжнародних відносинах. Співробітництво та інтеграція в міжнародних відносинах.

Міжнародний конфлікт. Типи міжнародних конфліктів. Функції міжнародних конфліктів. Конфлікт і криза в міжнародних відносинах.

Основні поняття та історія формування дипломатичного протоколу, церемоніалу та етикету. Значення і роль дипломатичного протоколу і етикету в практичній діяльності сучасного дипломата і політика. Дипломатичне спілкування. Дипломатична кореспонденція. Дипломатичні прийоми, їх види та протокольні особливості. Протокольо-організаційне забезпечення візитів вищих державних діячів. Дотримання норм дипломатичного протоколу і етикету як складова іміджу сучасного дипломата і політика.

Протокол міжнародних організацій та конференцій. Служба протокольного забезпечення. Національні особливості дипломатичного протоколу та етикету.

Поняття дипломатії та дипломатичної служби. Державні органи зовнішніх зносин. Структура і персонал дипломатичного представництва.

Дипломатичні привілеї та імунітети. Функції дипломатичних представництв та засоби їх здійснення. Консульські установи та організація їхньої роботи.

Сутність та природа міжнародних організацій як суб'єктів міжнародних відносин. ООН як глобальна універсальна міжнародна організація. Передумови та етапи створення ООН. Структура робочих органів ООН. Проблема реформування ООН на сучасному етапі.

Європейський Союз як регіональне інтеграційне утворення. Північноатлантичний альянс та його місце у системі міжнародних організацій. Рада Європи та ОБСЄ у системі європейських міжнародних інститутів. Міжнародні фінансово-економічні організації.

СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

Інформаційна парадигма сучасної цивілізації. Джерела та ресурси міжнародної інформації. Суб'єкти діяльності в інформаційному просторі. Структура та функції інформаційного простору.

Інформаційне суспільство: загальна характеристика. Причини виникнення інформаційного суспільства, його основні характеристики. Інформаційне поле та інформаційний потік як складові інформаційного простору. Правове оформлення поняття «інформаційне суспільство». Інформаційна політика розвинених держав. Ознаки інформаційного суспільства. Позитивні та негативні чинники переходу до інформаційного суспільства. Інформаційний вибух, його основні етапи, причини та наслідки.

Джерела міжнародної інформації. Міжнародна інформаційна політика. Міжнародні організації у системі міжнародних інформаційних відносин. Міжнародна інформаційна безпека: політичні, правові та технологічні чинники. Нові виклики та загрози для міжнародної інформаційної безпеки. Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах. Системний аналіз в інформаційно-аналітичній діяльності в міжнародних відносинах. Засоби інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах

Аналітична діяльність у сфері міжнародних відносин. SWOT – аналіз. Методи експертних оцінок у міжнародних відносинах. Контент-аналіз та

його застосування у діяльності міжнародника-аналітика.

Івент-аналіз та його застосування у діяльності міжнародника-аналітика. Колективні експертні оцінки. Метод сценаріїв. Попередній аналіз та зіставлення інформації. Інтерпретація даних. Фактор дезінформації. Оцінка інформації. Вибір методики аналізу. Зберігання даних та їхнє використання. Загальні принципи підготовки аналітичних документів. Інформаційно-довідкові та аналітичні документи в системі міжнародних відносин.

Україна в глобальному інформаційному просторі.

РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ

Канада

Особливості географічного розташування. Природно-ресурсний потенціал. Особливості державних кордонів. Столиця. Державна мова. Грошова одиниця. Державно-політичний устрій. Територіально-адміністративний поділ.

Особливості розміщення населення та основні етнонаціональні групи. Статеві-вікова структура. Віросповідання. Державна символіка. Сучасні політичні партії.

Сполучені Штати Америки

Особливості географічного розташування. Природно-ресурсний потенціал. Особливості державних кордонів. Столиця. Державна мова. Державно-політичний устрій. Територіально-адміністративний поділ. Заморські володіння. Спірні території. Населення. Історія формування сучасного етнонаціонального складу. Етнічні групи. Статеві-вікова структура. Віросповідання. Мовні особливості.

Державна символіка США. Політичні партії та історія їх виникнення.

Російська Федерація

Особливості географічного розташування. Природно-ресурсний потенціал. Особливості державних кордонів. Столиця. Державна мова. Грошова одиниця. Державно-політичний устрій. Територіально-адміністративний поділ.

Особливості розміщення населення та основні етнонаціональні групи. Статеві-вікова структура. Віросповідання. Державна символіка. Сучасні політичні партії.

Територіальні суперечки з Японією. Проблеми соціально-економічного та політичного розвитку на рубежі XX-XXI ст. Членство в міжнародних організаціях. Зовнішня політика Російської Федерації в XXI ст.

Китайська Народна Республіка

Географічне положення, склад території Китаю. Природні умови та ресурси. Населення. Історичний розвиток. Політична система КНР. Господарство.

Участь Китаю в Першій світовій війні. Утворення та діяльність Гоміньдану. Участь Китаю в Другій світовій війні. Громадянська війна та перемога КПК. Створення КНР. Проблема Тайваню. Особливості внутрішнього розвитку КНР за Мао Цзедуна. Радянсько-китайські відносини у 50-80 рр. Китайсько-американські відносини в 70-90 рр.

Економіка КНР в XXI ст.: загальна характеристика.

Членство в міжнародних організаціях. Зовнішня політика КНР, участь у міжнародних відносинах.

Сполучене Королівство Великобританії та Північної Ірландії

Особливості географічного розташування. Природно-ресурсний потенціал. Особливості державних кордонів. Столиця. Державна мова. Грошова одиниця. Державно-політичний устрій. Територіально-адміністративний поділ, його особливості та реформування. Заморські володіння. Спірні території. Населення. Етнічний склад. Статеві-вікова структура. Віросповідання. Мовні особливості. Державна символіка. Політичні партії та історія їх виникнення.

Федеративна Республіка Німеччина

Географічне розташування. Природно-ресурсний потенціал. Особливості формування державних кордонів. Столиця. Найбільші міста. Державна мова. Грошова одиниця. Державно-політичний устрій.

Територіально-адміністративний поділ. Політичні партії. Кількість і склад населення. Віросповідання. Етнічні меншини.

Французька Республіка

Географічне розташування. Природно-ресурсний потенціал. Особливості формування державних кордонів. Державна мова. Національні свята. Державно-політичний устрій. Територіально-адміністративний поділ. Державна символіка. Політичні партії. Найбільші міста. Кількість і склад населення. Віросповідання.

Італійська Республіка

Географічне розташування. Природно-ресурсний потенціал. Столиця. Найбільші міста. Державна мова. Особливості державно-політичного устрою. Державна символіка. Політичні партії. Населення. Етнічний склад. Віросповідання.

**ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ
ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 055
«МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА
РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»**

1. Міждержавні відносини в добу Середньовіччя.
2. Вестфальська система міжнародних відносин.
3. Віденська система міжнародних відносин.
4. Версальська та Вашингтонська система міжнародних відносин.
5. Формування Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин.
6. Міжнародні відносини у 50-70-х рр. XX ст.
7. Міжнародні відносини у 80-х рр. XX - на початку XXI ст.
8. Суб'єкти міжнародних відносин.
9. Поняття сили в міжнародних відносинах.
10. Міжнародний конфлікт.
11. Типи міжнародних конфліктів.
12. Функції міжнародних конфліктів.
13. Конфлікт і криза в міжнародних відносинах.
14. Основні поняття та історія формування дипломатичного протоколу, церемоніалу та етикету.
15. Значення і роль дипломатичного протоколу і етикету в практичній діяльності сучасного дипломата і політика.
16. Дипломатичні прийоми, їх види та протокольні особливості.
17. Протокольнo-організаційне забезпечення візитів вищих державних діячів.
18. Дотримання норм дипломатичного протоколу і етикету як складова іміджу сучасного дипломата і політика.
19. Протокол міжнародних організацій та конференцій.
20. Поняття дипломатії та дипломатичної служби.
21. Державні органи зовнішніх зносин.
22. Структура і персонал дипломатичного представництва.
23. Дипломатичні привілеї та імунітети.
24. Функції дипломатичних представництв та засоби їх здійснення.
25. Консульські установи та організація їхньої роботи.
26. ООН як глобальна універсальна міжнародна організація
27. Проблема реформування ООН на сучасному етапі.
28. Європейський Союз як регіональне інтеграційне утворення.
29. Північноатлантичний альянс та його місце у системі міжнародних організацій.
30. Рада Європи та ОБСЄ у системі європейських міжнародних інститутів.
31. Джерела та ресурси міжнародної інформації.
32. Структура та функції інформаційного простору.
33. Суб'єкти діяльності в інформаційному просторі.

34. Інформаційне суспільство: загальна характеристика.
35. Інформаційне поле та інформаційний потік як складові інформаційного простору.
36. Причини виникнення інформаційного суспільства, його основні характеристики.
37. Ознаки інформаційного суспільства.
38. Позитивні та негативні чинники переходу до інформаційного суспільства.
39. Інформаційний вибух, його основні етапи, причини та наслідки.
40. Джерела міжнародної інформації.
41. Міжнародна інформаційна політика.
42. Міжнародні організації у системі міжнародних інформаційних відносин.
43. Міжнародна інформаційна безпека: політичні, правові та технологічні чинники.
44. Нові виклики та загрози для міжнародної інформаційної безпеки.
45. Системний аналіз в інформаційно-аналітичній діяльності в міжнародних відносинах.
46. Засоби інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах.
47. Контент-аналіз та його застосування у діяльності міжнародника-аналітика.
48. Івент-аналіз та його застосування у діяльності міжнародника-аналітика.
49. SWOT – аналіз.
50. Методи експертних оцінок у міжнародних відносинах.
51. Колективні експертні оцінки.
52. Метод сценаріїв.
53. Попередній аналіз та зіставлення інформації.
54. Фактор дезінформації.
55. Оцінка інформації.
56. Вибір методики аналізу.
57. Зберігання даних та їхнє використання.
58. Загальні принципи підготовки аналітичних документів.
59. Інформаційно-довідкові та аналітичні документи в системі міжнародних відносин.
60. Україна в глобальному інформаційному просторі.
61. Особливості територіального розташування Канади.
62. Територіально-адміністративний поділ Канади.
63. Державно-політичний устрій Канади.
64. Територіально-адміністративний поділ США.
65. Державно-політичний устрій США.
66. Історія формування сучасного етнонаціонального складу США.
67. Політичні партії США та історія їх виникнення.
68. Державна символіка США.
69. Територіально-адміністративний поділ Російської Федерації.

70. Державно-політичний устрій Російської Федерації.
71. Особливості розміщення населення та основні етнонаціональні групи Російської Федерації.
72. Територіальні суперечки Російської Федерації з Японією.
73. Територіально-адміністративний поділ КНР.
74. Політична система КНР.
75. Членство КНР в міжнародних організаціях.
76. Економіка КНР в ХХІ ст.: загальна характеристика.
77. Особливості географічного розташування Великої Британії.
78. Територіально-адміністративний поділ Великої Британії.
79. Державно-політичний устрій Великої Британії.
80. Державна символіка Великої Британії.
81. Територіально-адміністративний поділ ФРН.
82. Державно-політичний устрій ФРН.
83. Політичні партії ФРН.
84. Етнічні меншини у ФРН.
85. Територіально-адміністративний Франції.
86. Державно-політичний устрій Франції.
87. Національні свята Франції.
88. Територіально-адміністративний поділ Італії.
89. Особливості державно-політичного устрою Італії.
90. Найбільші міста Італії.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аналітика, експертиза, прогнозування: Монографія / Макаренко Є.А., Рижков М.М., Ожеван М.А. та ін. – К.: Наша культура і наука, 2003. – 614 с.
2. Боднар І.Р. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: навч. посіб. до самост. вивч. курсу / І. Р. Боднар ; Укоопспілка, Львівська комерційна академія. - Л. : Видавництво Львівської комерційної академії, 2007. - 279 с.
3. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність: навч. посіб. для студентів ВНЗ / В. М. Варенко ; Нац. авіац. ун-т. - Київ : Талком, 2014. - 416 с.
4. Волокитина Т.В. Москва и Восточная Европа. Становление политических режимов советского типа (1949-1953 гг.). Очерки истории / Т.В.Волокитина, Г.П.Мурашко.- М.: Росспэн, 2002.- 704 с.
5. Гондюл В.П. Вступ до спеціальності "Міжнародна інформація": підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Гондюл, М. М. Рижков, О. М. Андреева ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К. : Київ. ун-т, 2009. - 383 с.
6. Гордієнко П. Л. Стратегічний аналіз: Навчальний посібник / П. Л. Гордієнко. — К.: Алерта, 2006. — 404 с.
7. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби. - К, 1998 – 176 с.
8. Гуменюк Б., Щерба О. Сучасна дипломатична служба: навч. посібник для студ. гуманіт. спец. вищих навч. закл. / Б. І. Гуменюк, О. В. Щерба. - К. : Либідь, 2001. - 254 с.
9. Гуменюк Б. І. Дипломатична служба: правове регулювання [Текст] : навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Б. І. Гуменюк. - К. : Либідь, 2007. - 224 с.
10. Данн, Вільям Н. Державна політика: вступ до аналізу/пер. з англ. Г. Є. Краснокутського; наук. ред. М. О. Баймуратов. — Одеса: АО БАХВА, 2005. — 504 с.
11. Дипломатичний протокол та етикет: навч. посіб. / Укоопспілка, Львів. комерц. акад. ; [уклад. О. Є. Шайда]. - Л. : Вид-во Львів. комерц. акад., 2013. - 335 с.
12. Інформаційне забезпечення прогнозно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах: Підручник. - К.: Центр вільної преси, 2009. – 204 с.
13. Килин О.В. Країнознавство: навч. посіб. / Килин О. В.; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2014. - 471 с.

14. Костиця І. О. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Інна Костиця ; Київ. нац. ун-т культури і мистец. - К. ; Чернівці : Букрек, 2013. - 223 с.
15. Країнознавство: підручник / [В. П. Крижанівський та ін. ; за ред. М. С. Дорошка] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - 2-е вид., переробл. і допов. - К. : Знання, 2012. - 439 с.
16. Кращий досвід та практики з моніторингу і оцінювання із залученням зацікавлених сторін / Рудніцька Р. — К.: К.І.С., 2013. — 36 с.
17. Крушинський В.Ю. Міжнародні відносини та світова політика, 1945-1980: навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. / В. Ю. Крушинський, В. А. Манжола. - К. : Либідь, 2007. - 191 с.
18. Кудрявцева С.П. Міжнародна інформація: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. П. Кудрявцева, В. В. Колос. - 2-ге вид. - К. : Слово, 2008. - 400 с.
19. Курносов Ю. В. Аналітика: методологія, технологія і організація інформаційно-аналітичної роботи: монографія / Ю. В. Курносов, П. Ю. Конотопов. — М.: РУСАКИ, 2004. — 512 с.
20. Лендшел М. Місцева демократія у країнах Центральної і Східної Європи. - Ужгород : Мистецька Лінія, 2011. — 687 с.
21. Лизогуб В.А. Країнознавство: навч. посіб. / В. А. Лизогуб ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2014. - 622 с.
22. Лопушанський Я.М. Країнознавство (Німеччина, Австрія): курс лекцій / Ярослав Лопушанський, Олег Радченко. - Дрогобич : Посвіт, 2014. - 351 с.
23. Мальський М.З. Теорія міжнародних відносин: підручник / М. З. Мальський, М. М. Мацяк ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Ф-т міжнар. відносин. - 4-те вид., перероб. і допов. - Л. : ЛНУ ім. Івана Франка ; К. : Знання, 2011. - 407 с.
24. Маруховський О.О. Інформаційне суспільство: теоретико-концептуальні засади: навч. посіб. для студ. напряму "Міжнародні відносини" спец. "Міжнародна інформація" / О. О. Маруховський ; Університет економіки та права "КРОК". - К. :, 2007. - 136 с.
25. Міжнародна інформація: навч. посіб. / [М. П. Требін та ін.] ; за ред. проф. М. П. Требіна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2014. - 335 с.
26. Міжнародна інформація: терміни і коментарі: навч. посіб. / Є. А. Макаренко [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ : Центр вільної преси, 2014. - 479 с.

27. Міжурядові регіональні організації: навч. посіб. / С. М. Боровик [та ін.] ; ред. Б. І. Гуменюк ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2001. - 198 с.

28. Міжнародні відносини та світова політика: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [В. Ю. Крушинський та ін. ; за ред. В. А. Манжолі] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К. : Київський університет, 2010. - 863 с.

29. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право: навч. посіб. / М. З. Мальський [та ін.] ; за ред. М. З. Мальського, Ю. М. Мороза ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, Ф-т міжнар. відносин. - К. : Знання, 2010. - 464 с.

30. Міжнародні організації: Навчальний посібник/ За ред. Ю.Г.Козака, В.В.Ковалевського. – Київ: ЦУЛ, 2003 – 288 с.

31. Міжнародні організації. Навч. посібн./ За ред. О. С. Кучика. – К.: Знання, 2005 - 497 с.

32. Недбай, В. В. Світова політика сучасності: навч. посіб. для студентів ВНЗ, що навчаються за спец. "Міжнародні відносини" / В. В. Недбай ; Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили. - Миколаїв : Швець В. Д., 2015. - 237 с.

33. Практичний poradnik державного службовця з організації інформаційно-аналітичної роботи / В.Є. Романов - к.і.н., доц.(керівник автор.кол.), Т.М. Брус – к.н.держ.упр., В.М. Дрешпак – к.н.держ.упр., О.В. Антонова – к.н.держ.упр., Л.Ф. Голоха, О.В. Воронкін, О.В. Тинкован, А.О.Хмельников. – Дн., 2006. – 51 с.

34. Кобець Р. Засади комунікативного супроводу державної політики. – К.: К.І.С., 2013. – 188 с.

35. Ротшильд Д., Уїнгфілд Н. М. Повернення до різноманітності: політична історія Східно-Центральної Європи після Другої світової війни. - К. : Мегатайп, 2004. – 382 с.

36. Сагайдак О.П. Дипломатичний протокол та етикет: підручник / О. П. Сагайдак ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - 2-ге вид., випр. - К. : Знання, 2012. - 262 с.

37. Сагайдак О.П. Дипломатичний протокол та етикет: підручник / О. П. Сагайдак. - К. : Знання, 2010. - 398 с.

38. Сарнацький О.П. Міжнародні відносини та світова політика (пер. пол. XVII ст. – 1918 р.): навч. посіб. / [О. П. Сарнацький]. - Запоріжжя : Інтер-М, 2015. - 397 с.

39. Седляр Ю.О. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Ю. О. Седляр ; Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили. - Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. - 270 с.
40. Слободяник М.С. Міжнародна інформація: навч.-метод. посіб. / М. С. Слободяник, М. Б. Проценко ; Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв. - К. : ДАКККіМ, 2007. - 108 с.
41. Теорія міжнародних відносин: термінол. слов. / [Гетьманчук М. П. та ін. ; за заг. ред. Гетьманчука М. П.]. - Л. : Тріада плюс, 2011. - 317 с.
42. Тригуб П. М. Міжнародні відносини і світова політика: навч.-метод. посіб. / П. М. Тригуб ; Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили, Каф. міжнар. відносин і зовніш. політики. - Миколаїв : Румянцева Г. В. [вид.], 2012. - 197 с.
43. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: навч. посіб. для студ. / В. Ф. Цимбалістий. - 3-тє вид., доп. та випр. - Л. : Новий Світ-2000, 2009. - 357 с.
44. Чугаєнко Ю.О. Дипломатичний і міжнародний діловий протокол та етикет: навч. посіб. / Ю. О. Чугаєнко ; Нац. акад. упр. - К. : Нац. акад. упр., 2011. - 164 с.
45. Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин: підруч. для студентів ВНЗ, які навчаються за напрямками "Міжнародні відносини", "Політологія" / М. А. Шепелєв ; за ред. д-ра іст. наук, проф. Д. В. Табачника. - Київ : Вища школа, 2004. - 621 с.
46. Шинкаренко Т. І. Дипломатичний протокол та етикет: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. І. Шинкаренко ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - 2-е вид., допов. - К. : Київський університет, 2009. - 296 с.